

Показчики та масиви

*

*Дивись у корінь.
Козьма Прутков*

Показчики

- Показчики (вказівники) призначені для збереження адрес областей пам'яті й дозволяють маніпулювати об'єктом, що розташований в цій пам'яті. В C++ розрізняють *показчики*: *на об'єкт*, *на функцію*, *на void*. Зараз мова буде йти про показчики на об'єкт (змінні).
- Масиви та показчики в C++ дуже тісно пов'язані. Показчики дозволяють виконати довільну операцію з масивами. Ім'я масиву розглядається як константний показчик на початок відповідної області пам'яті.
- Показчики використовуються в C++ дуже інтенсивно й не тільки для роботи з масивами.
- Одне з основних застосувань показчиків полягає в роботі з динамічно створеними об'єктами: динамічними масивами, списками, деревами.
- Показчики дозволяють передавати в функції “великі” об'єкти.

Показчики

Кожний показчик асоціюється з деяким типом даних. Область пам'яті, що адресується показчиком, інтерпретується як значення відповідного типу.

Визначення показчика має вигляд:

<тип> *<ім'я змінної>;

Наприклад:

```
int *a, b, *c;
```

Показчик може бути змінною, або константою, а також вказувати на змінну, або константу.

Приклади

```
int i; //ціла змінна
```

```
const int ci=1; //ціла константа
```

```
int *pi; //показчик на цілу змінну
```

```
const int *pci; //показчик на цілу константу
```

```
int *const cp = &i; //показчик-константа на цілу  
//змінну
```

```
const int *const cps=&ci; //показчик-константа на цілу  
//константу
```

Ініціалізація покажчиків

При визначенні покажчика бажано здійснити його ініціалізацію. Способи ініціалізації:

1. Присвоювання адреси існуючого об'єкта:

- операцією &

```
int a = 5; //ціла змінна a
```

```
int *p = &a; //покажчик - адреса змінної a
```

```
int *p (&a); //теж саме, інший спосіб
```

- іншим ініційованим покажчиком

```
int *r = p; //p отримав значення
```

- за допомогою масиву

```
int b[10]; //масив
```

```
int *p = b; //присвоювання адреси початку масиву
```

Ініціалізація покажчиків

2. Присвоювання адреси пам'яті в явному вигляді:

```
char *p = (char *)0xB80000000;
```

3. Присвоювання порожньої адреси:

```
int *pnt = NULL;
```

```
int *pp = 0;
```

4. Виділенням динамічної пам'яті:

```
int *pnt = new int;
```

```
int *pp = new int (10);
```

```
int *qq = new int [10];
```

вимагає явного звільнення пам'яті за допомогою операції `delete`

```
delete pnt; delete [] qq;
```

Показчики

Можна описувати складні типи. Діють правила:

- За означенням `()`, `[]` мають однаковий пріоритет більший за пріоритет `*`, розглядаються зліва-направо.
- Якщо праворуч від імені `[]` – це масив, якщо `()` – функція.
- Якщо ліворуч від імені `*` - це показчик на проінтерпретовану раніше конструкцію.
- Якщо праворуч `)` – потрібно застосувати правила для внутрішньої частини `()`, а потім переходити до зовнішньої частини.
- В останню чергу інтерпретується специфікатор типу.

Наприклад: `int *(*p[10])(); // ???`

Операції з покажчиками

- * - розіменування, & - отримання адреси, new – виділення та delete – звільнення пам'яті:
`*pi = abs(*pi);`
- присвоювання: `pi = pnt;`
- порівняння: `pi == pnt`
- арифметичні мають сенс при роботі з структурами послідовно розташованими в пам'яті (наприклад - масиви) :
 - додавання константи (`pi + 5`)
 - віднімання константи (`pi - 2`)
 - різниця покажчиків (`pi - ri`)
 - інкременту (`++`) (`pi++`) (`++pi`)
 - декременту (`--`) (`pi--`) (`--pi`)
 - фактично дії відбуваються з одиницями виміру `sizeof(<тип>)`.

Масиви та покажчики

В результаті визначення масиву у змінній зберігається адреса його першого елементу. Ім'я змінної-масиву – покажчик на перший елемент. Тому звернення до елементів можливі як за індексами, так й за результатами “адресної арифметики”.

Наприклад:

```
int arr[3] = {1, 2, 3};
```

наступні вирази еквівалентні:

`arr[1]`

`*(arr + 1)`

`*(1 + arr)`

`1[arr]`

Масиви та покажчики

```
const short size = 3;
int *p = 0; int arr[size] = {1, 2 ,3};
p = arr;  p = &arr[0]; //еквівалентні
//перебір елементів
for (int i=0; i<size; i++) {
cout << *p << endl; ++p; }
//теж перебір елементів
for (int *q=arr; q<arr+size; ++q) {
cout << *q << endl; }
//теж перебір елементів
p = arr; i = size; while (i-- > 0) {cout << *p++;}
```

Масиви та покажчики

//копіювання масиву

```
const int k = 100;
```

```
void copy_arr(int n, double a[k], double b[k])
```

```
{int *pa = a;
```

```
int *pb = b;
```

```
for (; n>0; n--) *pb++ = *pa++;
```

```
}
```

//звернення

```
double aa[k];
```

```
double bb[k];
```

```
...
```

```
copy_arr(k,aa, bb);
```

Приклад

//бінарний пошук

```
int bin_search(int key, const int *arr, int count) {  
    if (count < 1 || !arr) return -1;  
    int beg = 0, end = count - 1, i = 0;  
    while (beg <= end) {  
        i = (beg + end) / 2;  
        if (arr[i] == key) return i;  
        if (arr[i] < key) beg = i + 1;  
        else end = i - 1;  
    }  
    return -1;  
}
```

Масиви покажчиків

Можна визначати масиви покажчиків:

```
<тип> *<ім`я масиву> [<кількість елементів>];
```

Наприклад:

```
int *p[3];
```

```
int x=10, y=20, z=30;
```

```
p[0] = &x;
```

```
p[1] = &y;
```

```
p[2] = &z;
```

```
cout << *p[0] << " " << *p[1] << " " << *p[2] << endl;
```

Динамічні масиви

Попередні масиви – “статичні масиви”. Кількість елементів задавалась при визначенні масиву (до виконання програми) й не підлягала змінам.

Є можливість динамічного виділення пам'яті:

```
<показчик> = new <тип>[<кількість елементів>];
```

Звільнення пам'яті:

```
delete [] <показчик>;
```

При звільненні пам'яті кількість елементів не вказується.

Відповідальним за повернення пам'яті є програміст.

Приклад

```
int main(){
    int n;
    int *p = 0, *q = 0;
    cout << "n= "; cin >> n; cout << endl;
    p = new int [n]; q = p;
    cout << "array A: ";
    for (int i=0; i<n; i++) cin >> *q++;
    cout << endl; //q==?
    q = p;
    //виведення даних
    cout << "array A: ";
    for (int i=0; i<n; i++) cout << *q++ << " ";
    delete [] p; p = 0;
    return 0; }
```


Динамічні масиви

Потрібно враховувати, що при виділенні пам'яті може виникнути ситуація неможливості надати заявлений обсяг пам'яті.

В сучасному стандарті C++ активується виключення `bad_alloc`, що визначено у файлі `<new>`.

Приклад

Багатовимірні динамічні масиви

При створенні в операції `new` потрібно вказувати всі виміри (лівий вимір може бути змінною).

Наприклад:

```
int ind1 = 5;
```

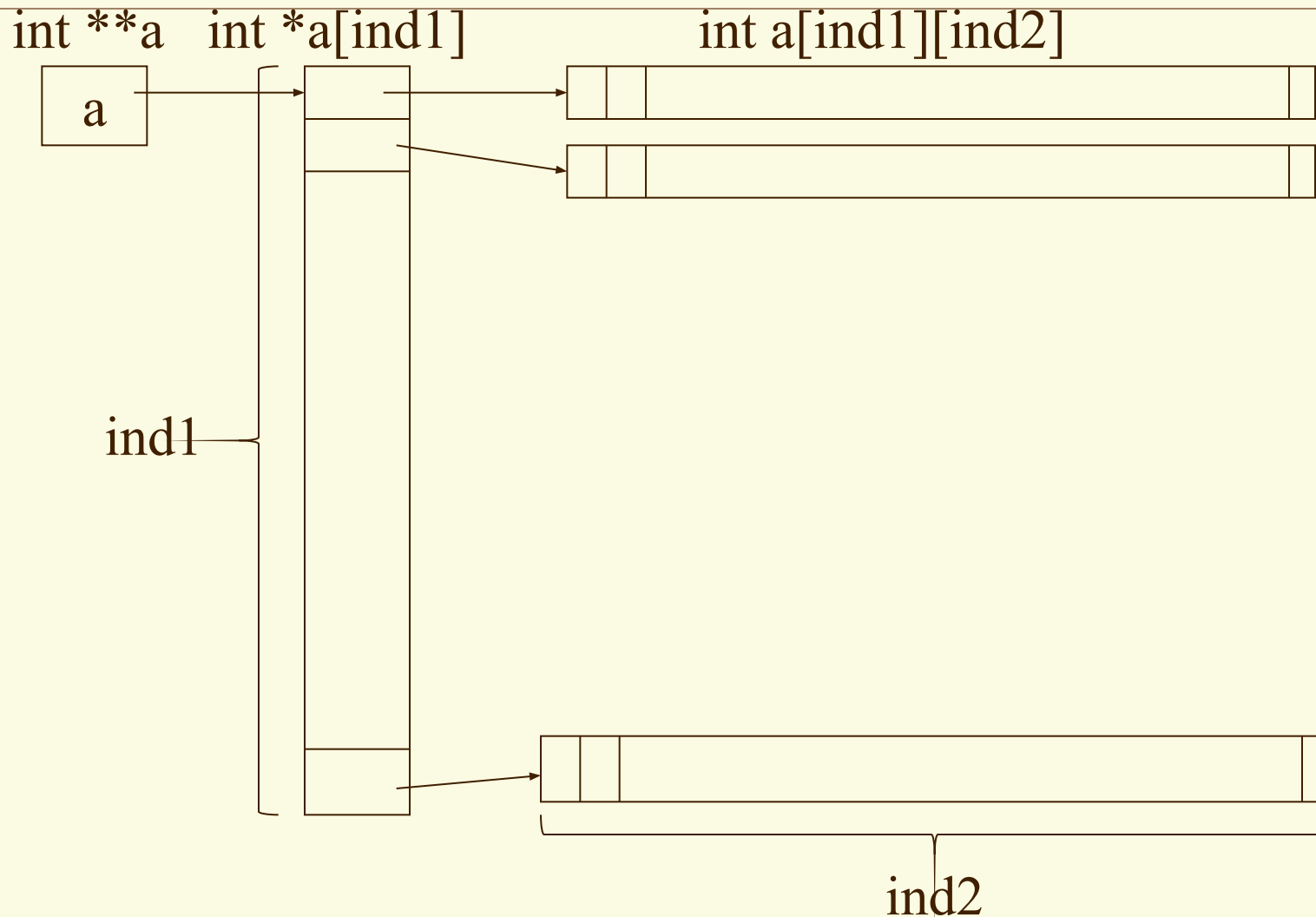
```
int **parr = (int **) new int [ind1][10];
```

Багатовимірні динамічні масиви

Більш безпечний та універсальний спосіб виділення пам'яті, без вказаного обмеження на виміри:

```
int ind1, ind2;  
cout << "Size array n*m :";  
cin >> ind1 >> ind2;  
int **a = new int *[ind1];  
for (int i = 0; i < ind2; i++)  
    a[i] = new int[ind2];
```

Багатовимірні динамічні масиви

Зауваження

- Дотримуватись розглянутих правил використання спефікаторів при визначенні покажчиків та масивів покажчиків (наприклад, `int *p[10]` – масив з 10 покажчиків).
- Використовуючи явні механізми для виділення пам'яті на забувати про необхідність звільнення виділеної пам'яті. Враховувати, що при звільненні відповідний покажчик не змінюю свого значення.
- При виділення пам'яті враховувати можливість відсутності потрібного обсягу вільної пам'яті.
- Не порушувати правил “адресної арифметики” та порівнянь покажчиків.
- Не виходити покажчику за межі пам'яті об'єкту.
- Не допускати ситуацій з “втраченою пам'яттю”.

Підсумки

- Розглянули лише покажчики на змінні, їх зв'язок з масивами, використання покажчиків для доступу до елементів масивів.
- Використання покажчиків дозволяє отримувати більш гнучкі та ефективні рішення, але при нехтуванні правилами може бути джерелом чималих проблем.
- Можливості використання покажчиків не вичерпуються лише розглянутими питаннями.
- Бібліотеки C надають також інші можливості для явного керування пам'яттю.

Задачі

(використовуючи розглянуті можливості)

- Пошук заданого значення у масиві з цілих:
 - масив одновимірний;
 - масив одновимірний впорядкований;
 - масив двовимірний;
 - масив двовимірний впорядкований;
- Перевірити, чи є задане число паліндромом.
- Записати функцію для “бульбашкового” сортування масиву.
- Записати функцію для визначення чи є квадратна матриця симетричною.
- Записати функцію для транспонування квадратної матриці.

Задачі

- Для заданої дійсної матриці знайти індекси всіх її “сідлових точок” (елементи, що є одночасно найменшими у рядку й найбільшими у стовпчику, або навпаки.)
- Визначити чи є ціла квадратна матриця “магічним квадратом” (суми елементів у всіх рядках та стовпчиках однакові).
- В місті M діє p -ічна система числення, а номери тролейбусних квитків містять $2k$ розрядів. Квиток вважається щасливим, якщо сума перших k розрядів дорівнює сумі останніх k розрядів.

Вхід: Значення p та k .

Вихід: Кількість щасливих квитків.

Задачі

- Обчислити масив $A[100]$, який містить 100 перших елементів (у зростаючому порядку) множини M , що визначається наступним чином:
 - 1. 1 належить M ;
 - 2. якщо x належить M , то $y=2*x+1$ та $z=3*x+1$ належать M ;
 - 3. ніякі інші числа не належать M .
- Побудувати перші N натуральних чисел дільниками яких є тільки числа 2, 3, 5.
- Задані A , B , N . Знайти всі натуральні числа, що не перевищують N , які представляються у вигляді суми довільної кількості доданків, кожен з яких A або B .